

23ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΙΕΝΕ «ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 2018»

Αθήνα, 23 Νοεμβρίου 2018

ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΚΛΙΜΑ (ΕΣΕΚ) 2021-2030:

ΟΡΙΣΜΕΝΕΣ ΠΡΩΤΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Δρ. Σάββας Σεϊμανίδης

Εκπρόσωπος ΕΣΗΑΠΕ και Αντιπρόεδρος EREF

Ευχαριστούμε το ΙΕΝΕ για την πρόσκληση. Επίσης ευχαριστούμε τον Γενικό και όσους εργάστηκαν εντατικά τους τελευταίους 6 μήνες για να έχουμε στα χέρια μας το πρώτο σχέδιο του ΕΣΕΚ και να το συζητάμε σήμερα.

Στο χρόνο που έχω θα καταθέσω συνοπτικά ορισμένες πρώτες παρατηρήσεις και κριτικά σχόλια του Συνδέσμου μας σε βασικές επιλογές του ΕΣΕΚ που στοχεύουν στην ουσιαστική βελτίωση και την ενίσχυσή του, ώστε να μπορέσει πραγματικά να λειτουργήσει ως οδικός χάρτης και μοχλός για τη βιώσιμη ανάπτυξη στη χώρα μας την επόμενη δεκαετία και στη συνέχεια.

1) Παραπέμπονται στο μακρινό μέλλον οι απαραίτητες διασυνδέσεις τουλάχιστον των μισών νησιών του Αιγαίου με την ηπειρωτική χώρα: για τα Δωδεκάνησα το 2029, και για τα νησιά του Βορείου Αιγαίου το 2031 (σελ.209 του ΕΣΕΚ).

Πέραν των άλλων σημαντικών επιπτώσεων της επιλογής αυτής του ΕΣΕΚ (ασφάλεια εφοδιασμού, αξιοποίηση δυναμικού ΑΠΕ, κλπ), μόνο από την καθυστέρηση της διασύνδεσης των Δωδεκανήσων με την Κρήτη, η οποία θα μπορούσε να υλοποιηθεί παράλληλα με τη μεγάλη διασύνδεση της Κρήτης και να είναι και αυτή έτοιμη το 2023, και όχι το 2029, θα σπαταλούνται κάθε χρόνο από την εθνική οικονομία 130 εκατ. Ευρώ για τα ΥΚΩ των Δωδεκανήσων, και συνολικά $6 \times 130 = 780$ εκατ. Ευρώ για την 6ετή καθυστέρηση στην υλοποίηση αυτής της διασύνδεσης.

2) Διατηρούνται οι περισσότεροι πετρελαϊκοί σταθμοί στα νησιά, μέχρι τουλάχιστον το 2040 (που είναι ο μέγιστος χρονικός ορίζοντας του ΕΣΕΚ), παρά τους ρητούς περιορισμούς και αποφάσεις της ΕΕ, και παρά το γεγονός ότι πρόκειται, στη συντριπτική τους πλειοψηφία, για απαρχαιωμένες, εξαιρετικά ρυπογόνες και ενεργειακά σπάταλες μονάδες: Κατά το ΕΣΕΚ (σελ.214), από 2.500 MW πετρελαϊκών μονάδων το 2016, θα παραμείνουν 1.800 MW το 2020, 1.400 MW το 2030 και 1.300 MW το 2040.

3) Το ίδιο ακριβώς γίνεται και με το λιγνίτη: αντί να ενταθεί η προσπάθεια απανθρακοποίησης του ενεργειακού μίγματος της χώρας στην ηλεκτροπαραγωγή, τουλάχιστον στο χρονικό ορίζοντα μέχρι το 2030, το ΕΣΕΚ προβλέπει τη λειτουργία 3.400 λιγνιτικών MW το 2020 και 2.700 MW το 2030, δηλαδή μείωση μέσα σε μια 10ετία μόνο 20% στην εγκατεστημένη λιγνιτική ισχύ (σελ. 214 του ΕΣΕΚ).

- 4) Τα αποτελέσματα αυτής της αργής απανθρακοποίησης του ενεργειακού μίγματος στην ηλεκτροπαραγωγή αντικατοπτρίζονται και στην ιδιαίτερα περιορισμένη μείωση των εθνικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, βασικότατου ποσοτικού στόχου της ΕΕ για το 2030: στην Ελλάδα, από σύνολο εκπομπών 91,6 εκατ. μετρικών τόνων ισοδύναμου CO₂ το 2016 και 84,2 εκατ. τόνων το 2020, φθάνουμε το 2030 στους 70,3 εκατ. τόνους, δηλαδή μείωση μόνο 16% σε μια 10ετία (σελ. 213 του ΕΣΕΚ).

Στο χρονικό αυτό διάστημα η παραμένουσα ηλεκτροπαραγωγή από ορυκτά καύσιμα θα επιβαρύνεται, σύμφωνα με τις προβλέψεις του ΕΣΕΚ, με 15 – 33,5 €/ εκπεμπόμενο τόνο CO₂ , αυξάνοντας - πιθανόν σημαντικά - το μέσο κόστος παραγωγής του ρεύματος στη χώρα.

- 5) Οι προαναφερόμενες επιδόσεις επιτυγχάνονται μέσω των προβλεπόμενων φιλόδοξων στόχων για τις ΑΠΕ και την εξοικονόμηση ενέργειας, που έρχονται να υποκαταστήσουν τα ορυκτά καύσιμα.

Το ΕΣΕΚ προβλέπει ότι η εγκατεστημένη ηλεκτροπαραγωγική ισχύς αιολικών και φωτοβολταϊκών έργων, από 5.000 MW το 2016 θα φθάσει τα 6.700 MW το 2020 και τα 13.300 MW το 2030 (σελ.214). Δηλαδή, για μια 12ετία, η ισχύς αυτή θα αυξάνει, κατά μέσον όρο, με ρυθμό 650 MW το χρόνο (σελ.121 του ΕΣΕΚ).

Η πρόβλεψη του ΕΣΕΚ για τη νέα αυτή ισχύ ενδέχεται να έχει υποεκτιμηθεί, καθώς φαίνεται να υποστηρίζεται κατά κύριο λόγο από την - ομολογουμένως εντυπωσιακή και οπωσδήποτε συζητήσιμη - υπόθεση ότι η τελική κατανάλωση ενέργειας θα αυξάνεται με πολύ χαμηλούς ρυθμούς μέχρι το 2030, όταν και θα γίνει μόνο 5% υψηλότερη από τη σημερινή.

- 6) Σε κάθε περίπτωση, η προαναφερόμενη πρόβλεψη του ΕΣΕΚ για τη νέα ισχύ ΑΠΕ προϋποθέτει τον τριπλασιασμό του ρυθμού εγκατάστασης και λειτουργίας νέων έργων, καθώς τα τελευταία χρόνια η ένταξη νέων ΑΠΕ, γίνεται με ρυθμούς της τάξης των 200-250 MW, και πρακτικά μόνο με Α/Π.

Όμως, η μεγάλη αυτή αύξηση φαντάζει αίολη, καθώς βασικές θεσμοθετημένες πρόνοιες στήριξης των ΑΠΕ υποβαθμίζονται ή ανατρέπονται με γοργούς ρυθμούς, δυσχεραίνοντας αντί να διευκολύνουν και , σε πολλές περιπτώσεις, ακυρώνοντας την ανάπτυξη, εγκατάσταση και λειτουργία νέων έργων. Ενδεικτικά και μόνο αναφέρω ότι:

Οι σχετικές δημοπρασίες για νέα ισχύ, οι οποίες υποτίθεται ότι θα επιτάχυναν την εγκατάσταση νέων ΑΠΕ, καθυστερούν σημαντικά και τα πρώτα αποτελέσματά τους ως προς τη συμμετοχή έργων και τη διάθεση νέας ισχύος είναι απογοητευτικά, τόσο στα αιολικά όσο και στα φωτοβολταϊκά.

Επιπλέον, με την εξαγγελθείσα και επιβεβαιωθείσα σήμερα από τον ΥΠΕΝ επικείμενη πρόωρη κατάργηση της Χρέωσης Προμηθευτών, χωρίς μάλιστα να έχει θεσπιστεί εναλλακτικός μηχανισμός διασφάλισης της - βραχυπρόθεσμης και μεσοπρόθεσμης - βιωσιμότητας του ΔΑΠΕΕΠ όπως έχει συμφωνηθεί, δημιουργούνται νέες αβεβαιότητες όσον αφορά στις καταβολές των πληρωμών των παραγωγών ΑΠΕ.

Και σαν να μην έφθαναν αυτά, έχει ήδη δρομολογηθεί, με την καταγιγιστική - τους τελευταίους μήνες - έγκριση νέων Περιφερειακών Χωροταξικών Πλαισίων (ΠΧΠ), η εκδίωξη των ΑΠΕ - και ιδιαίτερα των Α/Π - από παντού, μετατρέποντας σιγά-σιγά όλη τη χώρα σε απαγορευμένη ζώνη για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Όταν, σε όλο τον κόσμο, και πρωτίστως στην Ευρωπαϊκή Ένωση, οι ΑΠΕ θεωρούνται το υπ' αριθμόν 1 εργαλείο για τη αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και την καταπολέμηση της ρύπανσης του περιβάλλοντος.

Αν δεν αλλάξουν αυτά τα δεδομένα, δεν φαίνεται να έχει κανένα νόημα να μιλάμε για ανάπτυξη νέων ΑΠΕ σε κλίμακα στην Ελλάδα.

Ειρήσθω εν παρόδω ότι απουσιάζει παντελώς από το ΕΣΕΚ ο οποιοσδήποτε μηχανισμός παρακολούθησης και ελέγχου της προόδου επίτευξης του στόχου του 2030 για τις ΑΠΕ, π.χ. με τη μορφή του προσδιορισμού και του ελέγχου επίτευξης ενδεικτικών ενδιάμεσων στόχων, όπως προδιαγράφεται στη νέα Ευρωπαϊκή Οδηγία για την Ενεργειακή Διακυβέρνηση.

7) Οι - υπαγορευόμενοι από την ΕΕ και το Clean Energy Package - εθνικοί στόχοι για τις ΑΠΕ το 2030 (δηλ. 32 % διείσδυση των ΑΠΕ στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας και 56% ΑΠΕ στην ακαθάριστη κατανάλωση ηλεκτρισμού), απαιτούν την πλήρη αλλαγή της δομής και του τρόπου λειτουργίας των ηλεκτρικών δικτύων της χώρας. Δεν μπορούν να επιτευχθούν χωρίς την απολύτως απαραίτητη και χρονικά επείγουσα:

- α) αναβάθμιση/επέκταση των διασυνδετικών υποδομών, ιδιαίτερα στο πλούσιο σε δυναμικό ΑΠΕ χώρο του Β και ΝΑ Αιγαίου (βλ. παρ. 1 παραπάνω), και
- β) τη στοχευμένη εγκατάσταση μονάδων αποθήκευσης μεγάλης κλίμακας, δηλ. (i) αντλησιοταμιευτικών στην ηπειρωτική χώρα και στα μεγάλα διασυνδεόμενα / υπό διασύνδεση νησιά, καθώς και (ii) υβριδικών [Φ/Β-αιολικά-μπαταρίες] στα μικρότερα.

Το ΕΣΕΚ σ' αυτό το θέμα υποθέτει (σελ. 121) πως μέχρι το 2025, πέραν των ήδη κατασκευασμένων αντλησιοταμιευτικών της Σφηκιάς και του Θησαυρού, δεν θα υλοποιηθούν άλλες μονάδες αποθήκευσης, ενώ στη συνέχεια και μέχρι το 2030 προβλέπεται η προσθήκη μόνο 700 περίπου MW συστημάτων αποθήκευσης. Η τεκμηρίωση για την εξαιρετικά σημαντική αυτή υπόθεση παραπέμπεται στο μέλλον αλλά πρέπει να δοθεί στη διαβούλευση πριν από την οριστικοποίηση του σχεδίου.

Οι στόχοι του ΕΣΕΚ είναι και πρέπει να είναι φιλόδοξοι αλλά πρέπει και να συνοδεύονται από ανάλογες, αποτελεσματικές πολιτικές, κίνητρα και ελεγκτικούς μηχανισμούς, προκειμένου να μη μείνουν απλά «συνθήματα στον τοίχο».